

ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯЯ

**Збірка
хорових творів
та пісень
на вірші
ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

**ДЛЯ ДІТЕЙ
СЕРЕДНЬОГО І СТАРШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

ВИДАННЯ ДРУГЕ, ЗІ ЗМІНАМИ

**КИІВ
«МУЗИЧНА УКРАЇНА»
1988**

До збірки увійшли хорові твори та пісні, написані на вірші великого українського поета Т. Г. Шевченка (1814—1861).

Для учнів та вчителів музики загальноосвітніх шкіл, учасників та керівників дитячої художньої самодіяльності.

В сборник вошли хоровые произведения и песни, написанные на стихи великого украинского поэта Т. Г. Шевченко (1814—1861).

Для учащихся и учителей музыки общеобразовательных школ, участников и руководителей детской художественной самодеятельности.

Упорядники *К. Войтех, В. Горбатюк*
Составители *К. Войтех, В. Горбатюк*

З ЛЮБОВ'Ю ДО ШЕВЧЕНКОВОГО СЛОВА

Творчість Тараса Григоровича Шевченка — геніального поета, революціонера-демократа, мислителя, художника — стала дорогоцінним надбанням світової культури. Мрії його про суспільство, засноване на принципах рівності, суспільство, в якому «розкуються заковані люди», запанує «правда на землі», співзвучні трудящим будь-якої країни, будь-якої національності.

Ще в 1911 році А. Луначарський сказав про поета: «Великий Шевченко тим, що він поет української нації, але ще більше тим, що він поет народний, а над усе тим, — що він поет глибоко революційний і духом своїм соціалістичний»¹.

З дитинства вбирало чуле до людських страждань Тарасове серце болі і кривди рідного народу, що потім спалахнули у його творах пристрасними, гнівними рядками протесту проти гнобителів. Шевченко розкрив світові волелюбну душу народу. Його знаменитий «Кобзар» вибухнув вулканом народних страждань і сподівань на кращу долю.

За мужнє слово правди царизм жорстоко розправився з поетом. Але ні каземати, ні солдатська муштра не змогли вбити у ньому волі до боротьби, прагнення служити рідному народові. Гучноголоса, окрилена співала муза Шевченка — муза бунтарства і боротьби. Спілкування поета з російськими революціонерами-демократами надало їй ще яскравішого звучання.

Шевченко вірив, що незабаром над світом прогрімлять грози і зметуть катів-поневолювачів. У своєму «Заповіті» він закликав:

... вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.

Поет був одним із перших, хто бачив крізь пільму царського самодержавства новий світлий день — день волі і щастя народного. Тому пророчими були його слова про «сім'ю вольну, нову», про те, що «на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі».

І муза Шевченка надихала тих, хто піднявся на боротьбу з самодержавством у знаменні Жовтневі дні і здобув волю. З словами Шевченкових віршів йшли на бій воїни Радянської Армії, визволяючи сплюндровану фашистами Україну. На окупованій території вірші і пісні поета допомагали зберегти людську гідність, не скоритися ворогові. У партизанських загонах шевченківські пісні розучувалися з листівок, скинутих радянськими літаками.

На творах Кобзаря зростали, морально мужніли, духовно збагачувалися кращі українські письменники, поети, художники, музиканти. Завдяки йому міцніли світоглядні позиції І. Франка і Лесі Українки, П. Грабовського й М. Коцюбинського, шліфувалася поетична майстерність М. Рильського й П. Тичини, формувалася муза М. Лисенка і Я. Степового, окреслювалися такі творчі індивідуальності, як Л. Ревуцький і Б. Лятошинський, С. Людкевич, А. Штогаренко, Георгій і Платон Майбороди, О. Шовкуненко й В. Касіян, Ю. Шумський і Н. Ужвій.

Шевченкові твори викликали до життя численні пісні, романси, опери, балети, симфонії, кантати. Це зумовлено насамперед багатющою музичною природою віршів поета, їхньою образністю, високим ідейним звучанням. Говорячи про ритмічне багатство Кобзарєвої поезії, М. Рильський зазначав, що подібну віршову різноманітність, підпорядковану, як і у Шевченка, загальному ритмічному рухові, можна бачити в «Русалке» Лермонтова, в фетовському «Измучен жизнью, коварством надежды», в ліриці Гейне... Але ні в кого, мабуть, із усіх поетів світу нема такої незбагненої метро-ритмічної щедрості, гнучкості, як у Тараса Шевченка.

Пісні на слова великого Кобзаря, що увійшли до цієї збірки, — лише невеличка частка велетенського за кількістю й безмежного за різноманітністю форм озвучення жанрового різновиду, ім'я якому — музична Шевченкіана.

Ще за життя поета почали створюватися пісні на його слова. Мелодії до них склали прості, часто неписьменні селяни, для яких вірші Шевченка були настільки близькі й зрозумілі, настільки глибоко відтворювали їхні потаємні мрії й сподівання, що сприймалися як народні. Перші спроби озвучення Шевченкових строф — це пристосу-

¹ Луначарський А. В. Статті о літературе. М., 1957, с. 439.

вання до них загальновідомих мелодій. Згодом з'являються й оригінальні музичні твори на слова поета та твори, написані композиторами-аматорами, у мелодичному складі яких часом відчувається вплив фольклорних інтонацій.

Свої вірші Шевченко часто уявляв як пісні і співав їх на народні наспіви, а з проханням покласти ці вірші на музику звертався до знавців фольклору, композиторів. Тому так легко відбувався перехід творів Шевченка з суто літературної в пісенно-музичну сферу.

Індивідуально створені пісні на слова поета часто органічно входили в музичний побут широких мас і ставали фольклором. Нам відомі автори музики «Заповіту», творів «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої», «Нащо мені чорні брови» та інших поезій, які стали народними піснями, тому що ці твори були свого часу надруковані з зазначенням музичного авторства. Однак сотням шевченківських віршів, озвучених у дожовтневий час, не пощастило бути опублікованими, і вони лишилися безіменними піснями, їхнє музичне авторство невідоме, хоча, безперечно, перш ніж вони стали народними піснями, поштовх було зроблено кимсь і з палких шанувальників Шевченкового слова. І це зрозуміло, адже творення більшості народних пісень на слова Шевченка припадає на період, коли індивідуальне начало живилося, як писав І. Франко, з «скарбниці старих традицій, зведених і перетоплених в одну більш або менш артистичну цілість працею людей многих і многих поколінь».¹

Кожна із створених на слова Т. Шевченка пісень має свою історію виникнення, поширення в народі та на концертній естраді. Незвична доля як самих цих пісень, так і їхніх авторів.

Гармонічній вправі, написаній на слова поетового «Заповіту» напередодні 1870 року полтавським аматором Гордієм Гладким, на яку спершу ніхто не звернув особливої уваги, судилося стати безсмертною революційною піснею, що відіграла велику роль у піднесенні революційної активності народних мас, особливо в пролетарський період визвольного руху 1895—1917 рр. «Заповіт» звучав на антиурядових демонстраціях і мітингах, його співали, проводжаючи в останню путь полеглих борців проти царизму. Заклик піднятися на боротьбу з самодержавством до цього часу не звучав ніде з такою силою й пристрасністю, як у «Заповіті». Багато революціонерів черпали в ньому сили й натхнення. Любив співати його і вождь пролетарської революції Володимир Ілліч Ленін.

Як пісня, «Заповіт» набрав широкої популярності й далеко за межами нашої Батьківщини. Уже в XIX ст. він був перекладений на російську, польську, сербську, болгарську, чеську, німецьку, французьку, англійську мови. В наш час відомі переклади «Заповіту» більш як на 50-ти мовах світу. Він звучав у Парижі у виконанні славетного Шаляпіна, його чули в далекій Іспанії в часи, коли українська рота імені Шевченка в складі інтернаціональної бригади боролася проти фашизму.

Пройняті революційним пафосом, ідеями гуманізму, сповнені надзвичайної емоційної сили та віри в торжество правди, свободи, братерства, запальні слова «Заповіту» надихали й надихають покоління борців — і тих, хто рвав кайдани, і тих, хто нині будує нову, велику, вільну сім'ю.

Учитель гімназії Данило Крижанівський, мабуть, теж не сподівався, що покладений ним на музику уривок з поеми «Причинна» — «Реве та стогне Дніпр широкий» — стане народною піснею. Широка, розспівна мелодія стала уособленням сили й незборимості народу.

Як символ непереможності народу, віри в перемогу над фашизмом звучали інтонації цієї пісні в «Поемі про Україну» композитора О. Александрова в роки Великої Вітчизняної війни. Популярністю мелодії було зумовлено й вибір її для позивних Українського радіо.

Сповнений болючого ліризму вірш Шевченка «Думи мої, думи мої» передає тугу Шевченка за рідним краєм. Гіркі роздуми поета, але він вірить, що думи його знайдуть відгук у серцях земляків. Суворий пафос громадянських вболівань Шевченка за долю народу-страдника в умовах соціального гніту особливо виразним постає в живому розспіві Шевченкових рядків, втілених у дуже простій, рельєфно викарбуваній мелодії, що її створив мало кому відомий аматор-музикант Костянтин Борисюк. Ім'я його забулося, та його наспів органічно ввійшов у музичну свідомість народу, став народною піснею.

Таким же громадянським пафосом пройнята й пісня «Учітеся, брати мої» — уривок з сатиричного послання «І мертвим, і живим...», що було написане у 1845 році і ви-

¹ Франко І. Я. Твори в двадцяти томах, т. XVII. К., 1955, с. 70.

кривало тих представників ліберально-буржуазного панства, які відреклися від рідної культури, зрадили інтереси народу, плазували перед реакційною зарубіжною наукою і культурою.

Т. Шевченко, якому була чужа національна обмеженість, виступив із закликом не цуратися рідної мови, рідної культури, а вивчати, збагачувати її усім тим прогресивним, що є в культурі інших народів, віддавати себе служінню народові. Саме ці рядки, що зберігають своє значення для всіх часів і всіх народів, рядки, в яких громадянське звучання Шевченкового слова досягло найбільшої сили, зумовили появу численних музичних варіантів, одним з яких є пісня А. Кос-Анатольського «Учітеся, брати мої».

А. Кос-Анатольський, створюючи власну музику на вірші поета, в даному разі йшов за давньою традицією розспівування в шкільних гуртках і народних хорах віршів поета, які привчали всіх, від малого до великого, любити свій народ, свою культуру, рідне слово. Широта помислів у Шевченка певною мірою перегукувалася з шіллерівським «Обнімимось, мільйони».

Пісні «Зоре моя вечірняя» (музика Г. Гладкого в перекладенні О. Чеботарьової), «По діброві вітер вие» (в обробці В. Уманця), «Тече вода з-під явора» (автор невідомий), «Садок вишневий коло хати», «Вітер в гаї», «Я дивлюся, аж світає» (всі три — Я. Степового), а також «Вітре буйний» (музика Б. Фільц), «Зацвіла в долині» (музика А. Філіпенка) пройняті відчуттям образів української природи. У них ніби нарочито поєдналися такі невіддільні від народного живописання компоненти пейзажу, як вечірня зоря, зелена діброва, широке поле, буйний вітер, вишневий садок, червона калина, вода з-під явора, верба над водою тощо.

Закоханість поета в рідне Придніпров'я бринить тут у кожному рядку, будячи і в слухача почуття умиротвореної любові до спокійної величі й краси її пейзажів. Так само, як і в народнопісенній творчості, в анімістичних уявленнях наших далеких предків, образи природи у Шевченка одухотворені. Вони виступають як живі істоти — бачать, чують, пам'ятають.

У далекому засланні поет розмовляє з вечірньою зорею, сподіваючись почути від неї розповідь про рідний край. Червона калина уособлює радість щасливої дівчини, а самотня тополя серед степу — самотність дівчини-сироти; море знає таємницю, де милий подівся, й може розповісти вітрові, де його шукати; вітер умиротворено говорить з осокою, дрімає, але вие в передчутті чогось недоброго; степи, лани мріють; тополі, мов сторожа, розмовляють з полем і т. д.

Змалювання образів природи крізь призму звичних фольклорних традицій зігріте тут особливим теплом поетичного генія Шевченка, його баченням соціальної несправедливості та співчуттям до знедолених. Тим-то в тихий пейзаж надвечір'я на березі річки вплітаються нехрещені діти, що гойдаються на зелених вітах, а в радісне свято — сум дівчини, яка не має черевиків і не може веселитися разом з усіма. Спокійно-врівноважена тональність Шевченкових поетичних образів природи зумовила пошуки відповідних засобів у музичному відтворенні їх. Музична мова цих творів нагадує прозорі акварелі. Вона проста, щира, невимушена всюди: і в майстерних хорових мініатюрах Я. Степового, і в лаконічній, намальованій буквально кількома штрихами, але дуже виразній пейзажній замальовці А. Філіпенка, і в пастельній прозорості гармонії В. Уманця, і в легких ритмічних зсувах, від яких віє галицьким прочитанням поета, у Б. Фільц, і в тонких мереживах поліфонії Є. Козака.

Збірка пісень на слова Т. Шевченка насамперед прилучить дітей до скарбниці рідної мови, допоможе їм оволодіти секретами розкриття образною мовою співу того чи іншого конкретного змісту, настрою людини, навіяного картинами природи. Виробленню чистоти ітонування, дотримання строю, навиків динамічного відтворення звука, пошукам певних темпових і тембрових інтерпретацій Шевченкового слова значною мірою допоможе природність, простота, доступність музичної мови цих пісень, на яких молодим хористам легко буде вдосконалювати свою виконавську майстерність.

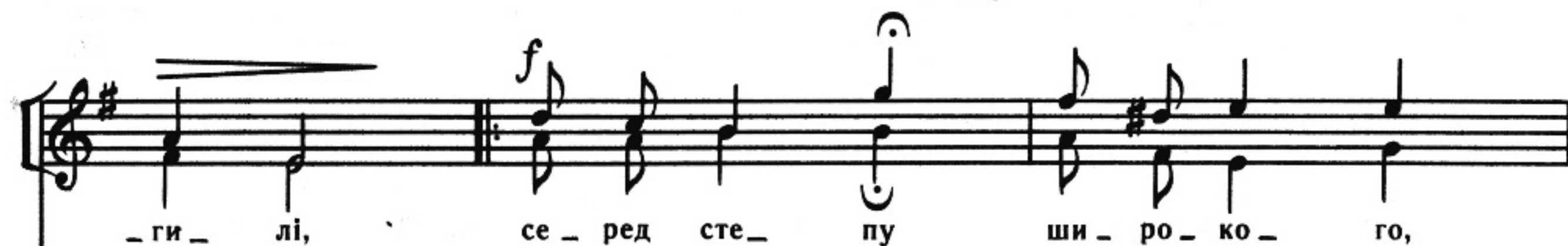
Яскраво виражена самотність пісень, їхня художня довершеність, філігранна відточеність засобів музичного виразу, доступність для виконання дітьми з різною музичною підготовкою, різноманітність смислових навантажень (від громадянських і революційних тем — до соціально загостреної родинної й пейзажної лірики) — усі ці достоїнства пісень на слова Т. Шевченка матимуть значний вплив на естетичне виховання школярів. Вони прищеплюватимуть любов і повагу до Шевченкового слова, виховуватимуть ідейну переконаність, формуватимуть відчуття прекрасного, гуманістичні й патріотичні ідеали.

О. Правдюк

ЗАПОВІТ

Мелодія Г. Гладкого
Обробка К. Стеценка

Помірно

на Вкра_ї_ ні ми_лій. ми_лій.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій. } Двічі

Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий. } Двічі

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте. } Двічі

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом. } Двічі

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

Музика Д. Крижанівського
Обробка В. Косенка

Помірно

mp *roco rit.*

C.
A.

mp

Ре _ ве та стог _ не Дніпр ши _ ро _ кий, сер _ ди _ тий

p a tempo

mf *f*

ві _ тер за _ ви _ ва, до _ до _ лу вер _ би гне ви _

mf *f*

— со — кі, го — ра — ми хви — лю пі — дій — ма.

Рече та стогне Дніпр широкий,
 Сердитий вітер завива,
 Додолу верби гне високі,
 Горами хвилю підійма. } Двічі

І блідий місяць на ту пору
 Із хмари де-де виглядав,
 Неначе човен в синім морі,
 То виринав, то потопав. } Двічі

Ще треті півні не співали,
 Ніхто ніде не гомонів,
 Сичі в гаю перекликались,
 Та ясен раз у раз скрипів. } Двічі

ДУМИ МОЇ

Мелодія К. Борисюка
Обробка С. Орфєєва

Помірно

p

C. Ду_ ми мо_ ї, ду_ ми мо_ ї, ли_ хо ме_ ні з ва_ ми!

A.

Помірно

pp

На_ що ста_ ли на па_ пе_ рі сум_ ни_ ми ря_ да_ ми?..

mf *p*

Чом вас вітер не розвіяв в степу, як пилину?

mf *p*

mp *pp rit.*

Чом вас лихо не приспало, як свою дитину?..

mp *pp rit.*

Думи мої, думи мої,
 Лихо мені з вами!
 Нащо стали на папері
 Сумними рядами?..

Чом вас вітер не розвіяв
 В степу, як пилину?
 Чом вас лихо не приспало,
 Як свою дитину?..

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти! .
Виростав вас, доглядав вас,—
Де ж мені вас діти?

В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну,
Попідтинню, сиротами,
А я — тут загину.

Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щиру правду,
А ще, може, й славу...

Привітай же, моя ненько,
Моя Україно,
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.

УЧІТЕСЯ, БРАТИ МОЇ

Музика А. Кос-Анатольського

Помірно

mf

С.
А.

у_чі_те_ся, бра_ти мо_ї,

mp

ду_май_те, чи_тай_те і чу_жо_му на_у_чай_тесь, сво_

— го не цу — рай — тесь. — рай — тесь.

Бо хто ма — тір за — бу — ва — є, то — го бог ка — ра — є,

то — го ді — ти цу — ра — ють — ся, в ха — гу не пус — ка — ють,

poco rit.

poco rit.

a tempo чу_ жі про_ га_ ня_ ють, і не ма_ є

чу_ жі лю_ ди про_ га_ ня_ ють, і не ма_ є

a tempo

зло_ му

зло_ му на всій зем_ лі без_ ко_ неч_ ній

У_ чі_ те_ ся, бра_ ти, у_

ве_ се_ ло_ го до_ му. *f* У_ чі_ те_ ся, бра_

mf

- чи - те - ся, бра - ти мо - ї, бра - ти, ду - май - те, чи -
 - ти мо - ї, ду - май - те, чи -

- тай - те,
 - тай - те, *mf* і чу - жо - му на - у - чай - тесь, сво -

1 2 *allarg.*
 - го не цу - рай - тесь. - рай - тесь.

УЧІТЕСЯ, БРАТИ МОЇ

Українська народна пісня

Помірно

The musical score is written on three staves in 3/4 time with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The first staff begins with a *mf* dynamic marking and a tempo instruction 'Помірно'. It features two vocal parts: 'Один' (Solo) and 'Всі' (All). The lyrics are: 'У _ чі _ те _ ся, бра _ ти мо _ ї,'. The second staff continues the melody with lyrics: 'ду _ май _ те, чи _ тай _ те, і чу _ жо _ му'. The third staff concludes the phrase with lyrics: 'на _ у _ чай _ тесь, сво _ го не цу _ рай _ тесь.'.

Учіться, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому навчайтесь,
Свого не цурайтесь.

Обніміть ж, брати, мої,
Найменшого брата,—
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.

І світ ясний, не вечірній,
Тихо засіяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯЯ

Музика Г. Гладкого
Перекладення для ансамблю О. Чеботарьової

Повільно

The musical score is written for a vocal ensemble and piano accompaniment. It is in 4/4 time and the key of B-flat major (three flats). The tempo is marked 'Повільно' (Ad libitum). The score consists of three systems. The first system shows the piano introduction with a treble and bass staff, marked with a piano (*p*) dynamic. The second system introduces the vocal parts, with a soprano (C.) and alto (A.) line. The lyrics are in Ukrainian. The piano accompaniment continues with chords. The third system continues the vocal melody and piano accompaniment, with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The score ends with a final piano chord.

С.
А.

p

mp

Зо_ ре мо_ я ве_ чір_ ня_ я, зі_ йди над го_
по_ го_ во_ рим ти_ хе_ сень_ ко в не_ во_ лі з то_

p

1 2 *mf*

- ро_ ю, // бо_ ю. Роз_ ка_ жи, як у Дніп_ як

mf

за го ро ю со неч ко сі да є, // ча є.
ве се лоч ка во ду по зи

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.

Як широка сокорина
Віти розпустила,
А над самою водою
Верба похилилась.

Аж по воді розіслала
Зеленії віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.

САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ

Музика Я. Степового

Помірно

mf

C. Са _ док виш _ не _ вий ко _ ло ха _ ти, хру _ щі над

mf

A. Са _ док виш _ не _ вий

виш _ ня _ ми гу _ дуть, плу _ га _ та _ рі з плу _ га _ ми

плу _ га _ та _ рі з плу _ га _ ми

йдуть, спі _ ва _ ють і _ ду _ чи дів _ ча _ та, а ма _ те _

йдуть,

_ рі ве _ че _ рять ждуть.

p

p

Сі _ м'я ве _ че _ ря

Сі _ м'я ве _ че _ ря ко _ ло

ко - ло ха - ти, ве - чір - ня зі - ронь - ка вста - є.

ха - ти

а ма - ти хо - че

Доч - ка ве - че - рять по - да - є, хо - че

на - у - ча - ти, так со - ло - вей - ко

на - у - ча - ти, не да - є.

По - кла - ла ма - ти ко - ло ха - ти ма - лень - ких ді - то -

рит.

- чок сво - їх; са - ма за - сну - ла ко - ло їх.

рит.

meno mosso *a tempo*

тіль_ ки дів_ ча_ та та со_ ло_

p meno mosso *a tempo*

За_ тих_ ло все,

та со_ ло_ вей_ ко не за_ тих.

вей ко, та со_ ло_ вей_ ко не за_ тих.

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

ВІТЕР В ГАЇ НЕ ГУЛЯЄ

Музика Я. Степового

Повільно

tr

Ві_ тер в га_ ї не гу_ ля_ є — вно_ чі спо_ чи_ ва_ є,

The first system of the musical score. It features a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 6/8. The tempo marking 'Повільно' (Ad libitum) is above the vocal staff, and the dynamic marking 'tr' (trill) is above the first note of the vocal line. The piano part has a dynamic marking 'p' (piano) below the first measure. The lyrics are written below the vocal staff.

про_ ки_ неть_ ся — ти_ хе_ сень_ ко в о_ со_ ки пи_ та_ є,

The second system of the musical score. It continues the vocal and piano parts from the first system. The lyrics are written below the vocal staff.

про_ ки_ неть_ ся — ти_ хе_ сень_ ко в о_ со_ ки пи_ та_ є:

The third system of the musical score, concluding the piece. It continues the vocal and piano parts. The lyrics are written below the vocal staff.

Вітер в гаї не гуляє —
Вночі спочиває,
Прокинеться — тихесенько } *Двічі*
В осоки питає:

«Хто се, хто се по сім боці
Чеше косу? Хто се?..
Хто се, хто се по сім боці } *Двічі*
Рве на собі коси?..

Хто се, хто се?» — тихесенько
Спитає-повіє
Та й задріма, поки неба } *Двічі*
Край зачервоніє.

ЯКБИ МЕНІ ЧЕРЕВИКИ

Українська народна пісня

Обробка Є. Козака

Рухливо

1. Як би ме ні че ре ви ки, то піш ла б я на му зи ки,
2. Че ре ви ків не ма є, а му зи ка гра є, гра є,

С. *mf*

А. *p* Ой!

Ой!

го рень ко мо є, го рень ко мо є!
жа лю зав да є, жа лю зав да є!

Ой!

Ой!

Ой!

Ой!

Ой!

mf

3. Ой пі ду я бо са по лем, по шу ка ю сво ю до лю,
4. Глянь на ме не, чор но бри ву, мо я до ле не прав ди ва,

mf

Ой! Ой!

до - лень - ко мо - я,
без - та - лан - на я,

до - лень - ко мо - я!
без - та - лан - на я!

f

5. Дів - ча - точ - ка на му - зи - ках у чер - во - них че - ре - ви - ках, —

f

Ой! *p* *f*

я сві - том нуд - жу, я сві - том нуд - жу. 6. Без роз - ко - ші,

p *f*

p

без лю - бо - ві зно - шу сво - ї чор - ні бро - ви, у най - мах зно - шу,

p

Meno mosso

Ой! *rit.* у най_ мах зношу, у най_ мах зно_шу!

у най_ мах зношу! Ой! Ой! *pp*

rit. Ой! Ой! *pp*

Якби мені черевики,
 То пішла б я на музики,
 Горенько моє! (Двічі)
 Черевиків немає,
 А музика грає, грає,
 Жалю завдає! (Двічі)
 Ой піду я боса полем,
 Пошукаю свою долю,
 Доленько моя! (Двічі)
 Глянь на мене, чорнобриву,
 Моя доле неправдива,
 Безталанна я! (Двічі)
 Дівчаточка на музиках
 У червоних черевиках,—
 Я світом нуджу. (Двічі)
 Без розкоші, без любові
 Зношу мої чорні брови,
 У наймах зношу! (Двічі)

ПО ДІБРОВІ ВІТЕР ВІЄ

Українська народна пісня

Обробка В. Уманця

Широко

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the soprano (S.) and alto (A.) staves, and the piano accompaniment is in the grand staff (treble and bass clefs). The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat), and the time signature is 3/4. The tempo/mood is marked 'Широко' (Broadly). The score is divided into two systems. The first system contains the first two lines of the song. The second system contains the next two lines. Dynamics include *p* (piano), *mp* (mezzo-piano), and *mf* (mezzo-forte). The lyrics are in Ukrainian and are written below the voice staff.

С.
А.

p По діб-ро-ві ві-тер ви-є, *mp* гу-ля-є по по-

p -лю, *mf* край до-ро-ги гне то-по-лю до

до са-мо-го

1 2

до само-го

до-лу. до до-лу.

По діброві вітер вие,
 Гуляє по полю,
 Край дороги гне тополю } *Двічі*
 До самого долу.

Стан високий, лист широкий —
 Нащо зеленіє?
 Кругом поле, як те море } *Двічі*
 Широке, синіє.

Чумак іде, подивиться
 Та й голову схилить;
 Чабан вранці з сопілкою } *Двічі*
 Сяде на могилі.

Подивиться — серце ние:
 Кругом ні билини!
 Одна, одна, як сирота } *Двічі*
 На чужині, гине!

Я ДИВЛЮСЯ, АЖ СВІТАЄ

Музика Я. Степового

Досить швидко

C. A. *mf*

Я дивлю _ ся, аж сві_ та _ є, край не_ ба па _ ла _ є,
со_ ло_ вей _ ко в тем_ нім га _ ї сон_ це зу_ стрі _ ча _ є.
p Ти_ хе_ сень _ ко ві_ тер ві_ є, сте_ пи, ла _ ни мрі_ ють,
між я_ ра _ ми над ста_ ва _ ми вер_ би зе _ ле _ ні _ ють.

Я дивлюся, аж світає,
Край неба палає,
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.
Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами
Верби зеленіють.

Сади рясні похилились,
Тополі по волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють з полем.
І все то те, вся країна,
Повита красою,
Зеленіє, вмивається
Дрібною росою...

ВІТРЕ БУЙНИЙ

Музика Б. Фільц

Помірно

C. *mp* Віт _ ре буй _ ний,

A. *mp* Віт _ ре буй _ ний,

Vocal and piano accompaniment for the first system. The vocal part (C. and A.) is in 3/4 time, key of B-flat major. The piano accompaniment is in 3/4 time, key of B-flat major. The vocal part includes lyrics: Віт _ ре буй _ ний,.

віт_ ре буй_ ний!
 віт_ ре буй_ ний!

Ти з морем го_во_риш,
 Ти го_во_риш, збу_ди но_го, за_

Ти го_во_риш, ти збу_ди,

p *mf* *m. s.*

_ грай ти з ним, спи_тай си_ не мо _ ре.

pp

Швидко

бо йо_ го но_
 Во _ но зна _ є, де мій ми _ лий, бо йо _

p

_ си _ ло,
 _ го но _ си _ ло, во _ но ска _ же,

си _ не мо _ ре
 си _ не, де йо _ го по _ ді _ ло, ска _ же, си _ не мо _ ре,

во_ но ска _ же, де йо_го по _ ді _ ло.

ска_ же,

rit.

rit.

a tempo

роз _ бий си _ не

Ко _ ли ми _ ло _ го вто _ пи _ ло — роз _ бий

a tempo

роз _ бий

a tempo

мо _ ре; пі _ ду шукать ми _ ленького,

си _ не мо _ ре; пі _ ду шу _ кать ми _ ло _ го,

си _ не мо _ ре; пі _ ду шукать ми _ ло _ го,

втоп _ лю сво _ є го _ ре, втоп _ лю сво _ є го _ ре,

ВТОП_ ЛЮ СВО_

Є ГО_

пі_ ду шу_ кать,

ВТОП_ ЛЮ СВО_

Є ГО_

-ре.

-ре.

mf

Там

mf

pp

mf

ВТОП - ЛЮ СВО - є го - ре.

Вітре буйний, вітре буйний!
 Ти з морем говориш.
 Збуди його, заграй ти з ним,
 Спитай синє море. } Двічі

Воно знає, де мій милий,
 Бо його носило,
 Воно скаже, синє море,
 Де його поділо. } Двічі

Коли милого втопило —
 Розбий синє море;
 Піду шукать миленького,
 Втоплю своє горе. } Двічі

Втоплю свою недоленьку,
 Русалкою стану,
 Пошукаю в чорних хвилях,
 На дно моря кану. } Двічі

Найду його, пригорнуся,
 На серці зомлію,
 Тоді, хвиле, неси з милим,
 Куди вітер віє! } Двічі

ЗАЦВІЛА В ДОЛИНІ

Музика А. Філіпенка

Помірно

mf

За_ цві_ ла в до_ ли_ ні чер_ во_ на ка_ ли_ на,

mp

ні_ би за_ смі_ я_ лась дів_ чи_ на- ди_ ти_ на.

1

Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.

Любо, любо стало,
Пташечка зраділа,
Пташечка зраділа
І защебетала.

ТЕЧЕ ВОДА З-ПІД ЯВОРА

Українська народна пісня

Помірно

The musical score is written for voice and piano. It features a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Помірно' (Moderato). The score consists of three staves. The first staff begins with a piano introduction marked 'mp' (mezzo-piano). The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables that span across notes. The lyrics are: 'Те че во да з-під я во ра', 'я ром на до ли ну.', 'Пи ша єть ся', 'над во до ю чер во на ка ли на.' The piano accompaniment consists of chords and single notes that support the vocal melody.

Te _ че во _ да з-під я _ во _ ра

я _ ром на до _ ли _ ну. Пи _ ша _ єть _ ся

над во _ до _ ю чер _ во _ на ка _ ли _ на.

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.

Пишається калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.

А качечка впливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

ЗМІСТ

О. Правдюк. <i>З любов'ю до Шевченкового слова</i>	5
Заповіт. Мелодія Г. Гладкого, обробка К. Стеценка	8
Рече та стогне Дніпр широкий. Музика Д. Крижанівського, обробка В. Косенка	10
Думи мої. Мелодія К. Борисюка, обробка С. Орфеева	12
Учітеся, брати мої. Музика А. Кос.-Анатольського	15
Учітеся, брати мої. Українська народна пісня	19
Зоре моя вечірняя. Музика Г. Гладкого, перекладення для ансамблю О. Чеботарьової	20
Садок вишневий коло хати. Музика Я. Степового	22
Вітер в гаї не гуляє. Музика Я. Степового	25
Якби мені черевики. Українська народна пісня, обробка Є. Козака .	27
По діброві вітер виє. Українська народна пісня, обробка В. Уманця .	30
Я дивлюся, аж світає. Музика Я. Степового	32
Вітре буйний. Музика Б. Фільц	33
Зацвіла в долині. Музика А. Філіпенка	41
Тече вода з-під явора. Українська народна пісня	43